

A map of Bosnia and Herzegovina is centered on the page. The map is filled with a light yellow color and has a light blue outline. To the left and bottom of the map, there is a decorative border of light blue stars, similar to the European Union flag, arranged in a curved path.

**VANJSKOTRGOVINSKI ODNOSI
FEDERACIJE BIH (BIH)**

-INFORMACIJA-

Sarajevo, oktobra 2002.godine

SADRŽAJ

1. VANJSKOTRGOVINSKI ODNOSI FEDERACIJE BIH (BIH)	3
1.1. UVOD.....	3
2. VANJSKOTRGOVINSKI ODNOSI I DIREKTNA STRANA ULAGANJA	4
2.2. Robna razmjena do 2002. godine	4
2.2. Robna razmjena u 2002. godini	7
2.3. Direktna strana ulaganja	10
3. REZIME	13
4. BAZA PODATAKA KORIŠTENIH U IZRADI MATERIJALA.....	14

1. VANJSKOTRGOVINSKI ODNOSI FEDERACIJE BIH (BIH)

1.1. UVOD

Zakon o vanjskotrgovinskoj politici (Sl.glasnik BiH br 7/98) je osnov vanjskotrgovinske politike, koji regulira osnovne elemente sistema izvoza i uvoza roba i usluga i određuje uslove za obavljanje ekonomskih poslova u inozemstvu i privrednih djelatnosti stranih fizičkih i pravnih lica u BiH. Izvoz i uvoz roba i usluga je slobodan, što ne isključuje zabrane ili restrikcije u opravdanim slučajevima definiranim u Zakonu. Strana pravna i fizička lica u prometu roba i usluga izjednačena su sa domaćim rezidentima.

Ostali zakoni koji regulišu vanjskotrgovinsko poslovanje u BiH su:

- Zakon o carinskoj politici BiH (Sl.Glasnik BiH 21/98 i 34/2000)
- Zakon o carinskoj tarifi (Sl. glasnik BiH 1/98)
- Zakon o politici direktnih stranih ulaganja BiH /Sl.glasnik 17/98)
- Zakon o slobodnim zonama (Sl.list RBiH 20/95)
- Zakon o privrednim društvima (Sl.novine FBiH 23/99)
- Uredba o zastupanju stranih lica u BiH (Sl.glasnik BiH 4/96)
- Odluka o uvjetima za otvaranje i rad predstavništva stranih osoba u FBiH (Sl.novine FBiH 7/95)
- Zakoni, Uredbe i Propisi o porezima

Autonomija privrednih subjekata podrazumjeva samostalno vođenje poslova i uključivanje na svjetsko tržište sa najmanje kočnica vlastitog pravnog poretka.

Analizirajući zakone BiH i Entiteta može se reći da su oni moderni i kvalitetno rješavaju vanjskotrgovinsku politiku jedne male i nerazvijene države. Privredi se omogućava samostalnost u tržišnom djelovanju i liberalnom pristupu u vanjskotrgovinskoj politici. Uticaj administracije je sveden na minimum, ali je ostavljeno i dosta prostora za djelovanje državnih organa u slučaju poremećaja kako bi se zaštitila domaća proizvodnja.

Treba naglasiti da na vanjskotrgovinske odnose djeluju i zakoni na domaćem tržištu koji su uglavnom u nadležnosti Entiteta. Indirektni uticaj na vanjsku trgovinu ima poreska politika, monetarno-kreditna politika, politika cijena itd. Ove zakone je neophodno uskladiti sa zakonima iz oblasti vanjskotrgovinske politike kako ne bi postali kočnica povećanju izvoza, privlačenja stranog kapitala, otvaranju slobodnih zona itd.

Svi zakoni na nivou BiH iz vanjskotrgovinske oblasti se usklađuju sa zakonima koji vladaju u EU, što će nam olakšati buduću integraciju.

2. VANJSKOTRGOVINSKI ODNOSI I DIREKTNA STRANA ULAGANJA

2.2. Robna razmjena do 2002. godine

Bosna i Hercegovina je 1990. godine ostvarila trgovinski suficit od cca 500 miliona USD, i u 1991. godini suficit od 452,5 miliona USD. (Na FBiH se odnosi suficit od 297 miliona USD)

Nakon ovog sjajnog perioda, ratna razaranja i devastacija privredne strukture i preduzeća dovela su BiH u težak položaj u svakom pa i privrednom pogledu.

Stepen iskorištenosti preostalih privrednih kapaciteta je bio veoma mali (2-4% predratnih kapaciteta), što se odrazilo i na vanjskotrgovinsku razmjenu. Pokrivenost uvoza izvozom u tom periodu se kretala oko 6%. Zbog upućenosti privreda, dugoročne ranije saradnje, malih troškova transporta, značajnu ulogu u vanjskotrgovinskoj razmjeni BiH imala je Hrvatska, Jugoslavija, Slovenija, dok je došlo do pada razmjene sa Rusijom, koja je bila prije rata u vrhu liste trgovinskih partnera.

U kasnijem periodu vanjskotrgovinske razmjene BiH, pokrivenost uvoza izvozom raste, ali deficit i dalje ostaje veliki. Veliki procenat izvoza otpada na sirovine, repromaterijale i poluproizvode, a uvozi se hrana, mašine i oprema, gorivo i roba široke potrošnje. Najveći deficit se bilježi sa Hrvatskom, zemljom koja je i po obimu robne razmjene BiH na prvom mjestu.

Trgovinski deficit se umjesto izvoznim prihodima, uglavnom finansira putem direktne strane pomoći, kredita, lokalnih trošenja stranaca i privatnih doznaka iz inozemstva. Izlaz ne bi trebalo tražiti u smanjenju uvoza nego u povećanju izvoza. Ovo znači da prioritet treba dati povećanju proizvodnje, posebno izvozno orjentirane.

Ako želimo samoodrživu ekonomiju, pored ostalog, moramo imati izbalansiran izvoz i uvoz. Smanjene deficita u robnom prometu sa inozemstvom, kao i stvaranje pravnog okvira za inozemne investicije, je prioritetan zadatak.

ROBNI PROMET BIH SA INOZEMSTVOM
1998-2001. godine

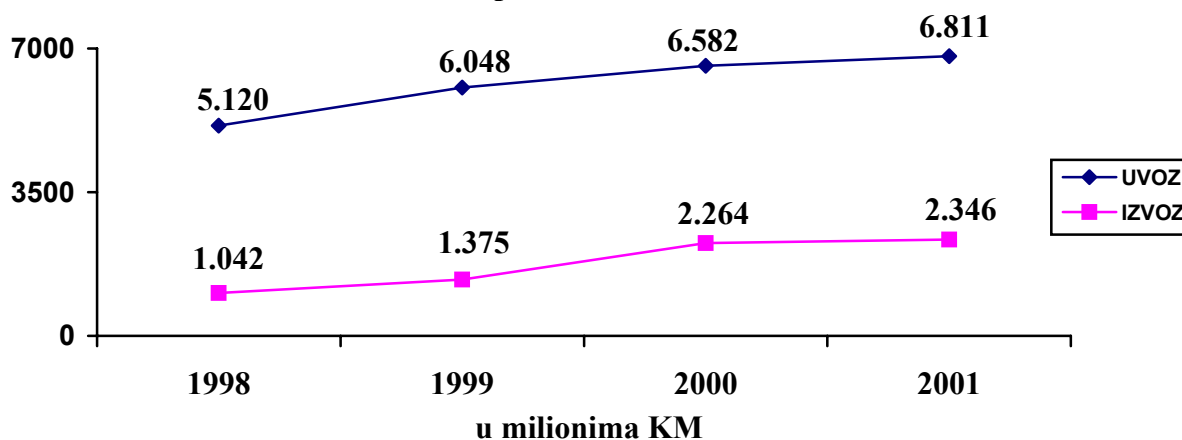
miliona KM

OPIS	1998			1999			2000			2001		
	FBiH	RS	BIH	FBiH	RS	BIH	FBiH	RS	BIH	FBiH	RS	BIH
IZVOZ	618	424	1042	950	425	1375	1429	835	2264	1747	599	2346
UVOZ	3728	1392	5120	4459	1589	6048	4852	1730	6582	5114	1697	6811
pokr.U/I	16%	30%	20%	21%	27%	23%	29%	48%	34%	34%	35%	34%

* Federalni zavod za statistiku

* Rep.zavod za statistiku RS

Robni promet BiH 1998-2001

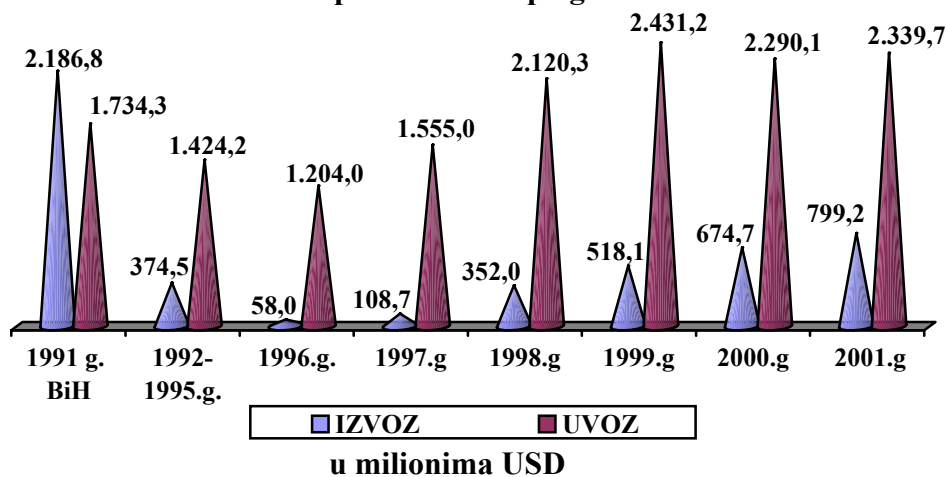
ROBNI PROMET FBIH SA INOZEMSTVOM
1991-2001. godine

miliona USD

OPIS	1991 g. BiH	1992-1995.g.	1996.g.	1997.g.	1998.g.	1999.g.	2000.g.	2001.g.
IZVOZ	2.186,8	374,5	58	108,7	352	518,1	674,7	799,2
UVOZ	1.734,3	1.424,2	1.204	1.555	2.120,3	2.431,2	2.290,1	2.339,7
EFEKTI	+ 452,5	-1049,7	-1146	-1446,3	-1768,3	-1913,1	-1615,4	-1540,5
pokr.U/I	126%	26%	5%	7%	16%	21%	29%	34%

*Federalni zavod za statistiku

Robni promet FBIH po godinama

Kad posmatramo robni promet između zemalja Regiona, može se uočiti na osnovu raspoloživih statističkih podataka u periodu 1999 do 2001 godine, da je Federacija BiH najveći obim robnog prometa ostvarila sa Hrvatskom, Slovenijom, dok sa Makedonijom, Rumunijom, Bugarskom i Albanijom ostvaruje simboličan robni promet. Pozitivan saldo robne razmjene ima sa Jugoslavijom.

Međunarodna zajednica je osnivanjem Pakta o stabilnosti zacrtala i osnivanje jednog većeg ekonomskog prostora sa liberalnom i bescarinskom razmjenom. Ovaj zadatak je u fazi implementacije. Sasvim je logično da se prvo startalo sa liberalizacijom trgovine sa najbližim susjedima i kao najznačajnijim vanjskotrgovinskim partnerima. BiH je zaključila Sporazume o trgovinskom prometu sa Hrvatskom, Slovenijom, Jugoslavijom i Makedonijom. Dalja politika ekonomskih odnosa će ići u smjeru daljih zaključivanja ovih sporazuma i provođenja istih.

Posebno bitan je i Sporazum o liberalizaciji vanjske trgovine zaključen sa Republikom Turskom, koja je takođe značajan trgovinski partner BiH

Osnova Sporazuma o trgovinskom prometu je bescarinski izvoz roba iz BiH u ove zemlje i postepeno smanjenje carina za robe koje se uvoze iz ovih zemalja u Bosnu i Hercegovinu.

Otvorena je i mogućnost proširenja ovih ugovora na područja direktnih stranih ulaganja i trgovine uslugama, tj. na slobodan pristup kapitala i radne snage.

Bosna i Hercegovina je kod opredjeljivanja za liberalizaciju tržišta vodila računa o tome da ugovori o slobodnoj trgovini nesumnjivo doprinose ekonomskom rastu, značajnijem dotoku stranog kapitala, olakšavanju transfera tehnologije, obezbjeđenja kredibiliteta programima reformi i podsticanju političke stabilnosti i kooperacije.

Maksimalnim korištenjem mogućnosti koje pružaju sklopljeni Sporazumi o slobodnoj trgovini, kao i sistematskom identifikacijom glavnih izvoznih grana, proizvoda i usluga i identifikacijom glavnih ciljnih izvoznih tržišta, može se ublažiti trgovinski debalans Bosne i Hercegovine. Ovdje treba istaći da je BiH jedina zemlja u Regionu koja može ponuditi proizvode automobilske industrije, što svakako treba iskoristiti, zatim treba proširiti izvoz električne energije na cijeli Region. Tu su još neiskorištena prirodna bogastva i resursi. Bitno je napomenuti da Pakt stabilnosti čine zemlje bivše Jugoslavije, te zemlje bivšeg socijalističkog bloka ovog dijela Evrope, koje su u osnovi imale slične proizvodne odnose i planske privrede. Bosna i Hercegovina je unutar Jugoslavije imala komplementarnu privredu sa ostalim republikama, što joj i sada daje solidnu osnovu saradnje sa ostalim zemljama Regiona.

**ROBNI PROMET FBiH SA ZEMLJAMA REGIONA
u 1999. 2000. i 2001. godini**

miliona USD

ZEMLJA	IZVOZ			UVOZ			POKRIVENOST Uvoza Izvozom u %		
	1999	2000	2001	1999	2000	2001	1999	2000	2001
HRVATSKA	106,5	73,9	90,4	525,7	392,0	399,0	20,2	18,8	22,6
SLOVENIJA	45,2	59,4	65,4	314,6	359,6	305,1	14,4	16,5	21,4
JUGOSLAVIJA	33,1	67,6	62,4	9,4	16,0	29,3	351,3	422,5	219,9
MAKEDONIJA	8,2	4,5	4,7	10,7	11,7	11,4	77,0	38,4	41,2
MAĐARSKA	3,5	2,7	1,7	95,5	87,8	76,1	3,6	3,1	2,2
RUMUNIJA	0,1	0,1	0,1	6,8	4,8	11,5	1,6	2,1	0,8
BUGARSKA	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ALBANIJA	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*Federalni zavod za statistiku

Generalno posmatrajući vrste proizvoda koje Federacija BiH **IZVOZI** u zemlje Regiona može se zaključiti da su to drvo i proizvodi od drveta, električna energija, aluminij, so, mrki ugalj i vozila, šipke od čelika, ferosilicijum, dinatrijumkarbonat, frižideri, kobasice i slični proizvodi dok **UVOZI**, uglavnom, poljoprivredne proizvode-hranu, mlijeko i mliječne proizvode, aparate za kućanstvo, cement, robu široke potrošnje dizel gorivo, benzin i lož ulje, mineralnu vodu, pivo, papir.

Obnova i izgradnja privrede je neizvodiva bez strane finansijske podrške i tehničke pomoći. BiH privreda ima šansu da se priključi Evropi i njenoj tržišnoj ekonomiji kroz Pakt stabilnosti. Deklaracija Pakta stabilnosti iz 1999. godine sadrži konkretne prijedloge realizacije i osnivanja jedinstvenog evropskog tržišta do kraja 2003. godine sa ukidanjem carina. Da bi se ispoštovali svi rokovi iz ove Deklaracije, svaka zemlja u Regiji trebala bi ubrzano provoditi tržišne i privredne reforme.

2.2. Robna razmjena u 2002. godini

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u periodu 01.01.-30.06.2002.godine u FBiH je ostvaren izvoz roba i usluga u vrijednosti od 668,6 miliona KM (306,2 mil USD) i uvoz od 2.517,7 miliona KM (1.153 mil USD).

U odnosu na isti period prošle godine izvoz je manji za 22,2%, a uvoz veći za 0,8%.

Procenat pokrivenosti uvoza izvozom je u ovom periodu 26,5%.

Na prvom mjestu po vrijednosti izvezeno robe i usluga je Hrvatska sa iznosom od 116,0 milion KM ili 17,35% od ukupnog izvoza. Iz Hrvatske se takođe najviše i uvezlo, u vrijednosti od 441,6 milion KM ili 17,54% ukupnog uvoza.

ROBNI PROMET FBiH PO SEKTORIMA
za period I-VI 2002. godine

<i>NAZIV</i>	<i>IZVOZ</i>			<i>UVOZ</i>		
	<i>miliona USD</i>	<i>miliona KM</i>	<i>str.%</i>	<i>miliona USD</i>	<i>miliona KM</i>	<i>str.%</i>
Hrana i žive životinje	9,5	20,6	3,1	187,5	409,4	16,3
Pića i duhan	2,7	5,8	0,9	50,0	108,5	4,3
Sirove materije nejestive	68,0	148,6	22,2	30,8	67,3	2,7
Mineralna goriva, maziva i s	23,2	50,6	7,6	88,6	193,4	7,7
Ulja,masti,voskovi ž.i b.por.	0,2	0,5	0,1	15,5	34,0	1,3
Hemijski proizvodi	5,5	12,0	1,8	121,6	265,5	10,5
Industrijski proizv.razvrstani	100,7	220,9	33,0	208,3	454,9	18,1
Mašine i transp.sredstva	35,9	78,3	11,7	282,5	616,9	24,5
Razni ind.proizvodi	58,2	127,1	19,0	137,7	300,6	12,0
Proizvodi i transakcije nera.	2,3	4,9	0,7	30,5	67,2	2,6
Ukupno	306,2	668,6	100	1.153,0	2517,7	100

*Federalni zavod za statistiku

U prvom polugodištu ove godine izvoz u zemlje EU je iznosio 275,8 milion KM ili 41,2% ukupnog izvoza iz FBiH, a uvoz iz tih zemalja je 957,7 miliona KM ili 38% ukupnog uvoza u FBiH. U odnosu na isti period prošle godine izvoz je smanjen za 34,6 %, a uvoz za 5,8%.

Trenutno su na snazi povlastice od strane EU za proizvode iz BiH sa rokom važenja do kraja 2002. godine, te je potrebno obezbjediti njihovu što veću iskorištenost od strane naših izvoznih firmi i produženje i nakon 2002. godine. I pored mogućnosti produženja tog preferencijalnog tretmana, BiH i Federaciji nije dovoljno takvo kratkoročno rješenje. Potrebno je ugovorno regulisanje odnosa sa EU na duži period kao i pristupi određenim fondovima EU.

Positivan vanjskotrgovinski saldo u ovom periodu, FBiH je ostvarila sa Švicarskom, Jugoslavijom, Velikom Britanijom i Luksemburgom.

ROBNI PROMET FBiH S INOZEMSTVOM PO ZEMLJAMA
za period I-VI 2002. godine

<i>ZEMLJA</i>	<i>IZVOZ</i>			<i>UVOZ</i>		
	<i>mil.USD</i>	<i>mil.KM</i>	<i>struk.%</i>	<i>mil.USD</i>	<i>mil.KM</i>	<i>struk.%</i>
HRVATSKA	53,1	116,4	17,4	202,2	441,6	17,5
ŠVICARSKA	47,7	104,1	16,6	33,1	72,2	2,9
NJEMAČKA	46,1	100,7	15,1	162,6	355,1	14,1
ITALIJA	39,0	85,1	12,7	125,6	274,3	10,9
JUGOSLAVIJA	25,6	55,8	8,3	17,1	37,4	1,5
SLOVENIJA	24,1	52,6	7,9	135,5	295,9	11,7
AUSTRIJA	14,9	32,6	4,9	61,1	133,3	5,3
V.BRITANIJA	11,4	24,8	3,7	7,9	17,2	0,7
SAD	5,8	12,8	1,9	30,0	65,5	2,6
TURSKA	2,3	5,1	0,8	13,1	28,6	1,1
MAĐARSKA	1,5	3,2	0,5	40,3	88,1	3,5
OSTALE	34,7	75,4	11,2	324,5	708,5	28,2
UKUPNO	306,2	668,6	100	1.153,0	2.517,7	100

*Federalni zavod za statistiku

Prema nezvaničnim podacima Federalne carinske uprave za osam mjeseci ove godine lista uvoznika i izvoznika, kao i lista roba koje su se najviše izvozile i uvezile u FBiH izgledaju ovako:

NAJVEĆI IZVOZNICI I UVOZNICI U FBiH

period I-VIII 2002. godine

R Br	FIRMA- IZVOZNIK	miliona KM	R Br	FIRMA- UVOZNIK	miliona KM
1	Aluminij d d Mostar	76,8	1	Auminij dd Mostar	63,2
2	“Elektroprivreda”BiHSarajevo	66,3	2	Zovko doo Žepče	49,0
3	Prevent Sarajevo doo Visoko	42,4	3	“E” Energopetrol djl Sarajevo	41,5
4	BH Steel željezara Zenica	41,9	4	Orbico doo Sarajevo	40,0
5	Krivaja Zavidovići	21,3	5	Prodex doo Grude	37,0
6	Kotex Derma doo Tuzla	13,1	6	“Energoinvest” dd Sarajevo	36,5
7	Jajce Alloy Wheels Jajce	12,3	7	Gorenje commerce doo Sarajevo	32,4
8	Finvest Drvar doo Drvar	10,6	8	Elektroprivreda BiH Sarajevo	32,0
9	Unis Unico filteri Tešanj	8,1	9	BH Steel željezara Zenica	30,4
10	Fortuna Trade Tours Mostar	7,1	10	JP Telecom Sarajevo	28,8
11	Vukoja Comm. doo Kiseljak	6,2	11	Mesna ind. Lijanovići Š.Brijeg	28,5
12	Bekto Internacional Goražde	6,2	12	Coca Cola BH bever. Sarajevo	28,4
13	Natron Maglaj	5,6	13	Vokel doo Posušje	23,5
14	Vitex teks.ind. dd Visoko	5,3	14	Circle international doo Čitluk	23,0
15	DallasBH doo Sarajevo-Ilidža	5,3	15	FIS doo Vitez	22,0

*Federalna carinska uprava

ROBE KOJE SU SE NAJVIŠE IZVOZILE I UVOZILE U FBiH

period I-VIII 2002. godine

R. Br	IZVOZ-ROBE	miliona KM	R Br	UVOZ-ROBE	miliona KM
1	Drvo obrađeno po dužini-četinarsko i bjelogorično	112,2	1	Dizel gorivo	80,5
2	Aluminijum,nelegirani i sirovi	81,3	2	Razni lijekovi	76,8
3	Električna energija	65,8	3	Benzin bezolovni i ostali	64,3
4	Sirove kože-razne vrste	28,4	4	Cigarete- razne	52,2
5	Šipke od gvožđa i neleg. čelika	21,0	5	Šećer	48,0
6	Drveni namještaj- razni	16,9	6	Lož ulje	42,5
7	Rešetke,mreže,ogra.idr.pr. žice	16,5	7	Motorna vozila –nova, razna	39,6
8	Sjedišta sa drvenim kosturom	12,8	8	Žive životinje za klanje	39,3
9	Točkovi i njihovi dijelovi	9,4	9	Zidarske opeke i crijep	33,2
10	Mrki ugalj	8,5	10	Prirodni gas	33,0
11	Cipele sa raznim donovima	8,3	11	Portland cement i u klinkerima	32,6
12	Otpaci od aluminija	7,5	12	Motorna vozila- rabljena, razna	25,9
13	Listovi furnira i šperploče	6,7	13	Pivo u bocama i ostaloj amba.	25,8
14	Razna municija i dijelovi	6,4	14	Polupr.odgvožđa i neleg.čelika	22,5
15	Drvo neobrađeno sa korom	6,2	15	Pšenica	22,5
16	Filteri za ulja i gorivo	5,5	16	Preparati za pranje i čišćenje	21,6

*Federalna carinska uprava

U ukupnom izvozu najveću zastupljenost imaju robe nižeg stepena obrade, kao što je drvo, sirovi aluminijum, električna energija, razne vrste sirovih koža, proizvodi od gvožđa i čelika, kuhinjska so, filteri za ulje itd, dok u ukupnom uvozu najveći dio čini dizel gorivo, benzin, lijekovi, razna vozila, cigarete, žive životinje za klanje itd

Bitno je napomenuti da sirovi aluminij, otpatke i nelegirani aluminij pored "Aluminija" iz Mostara izvozi i desetak drugih firmi iz FBiH. To su npr: Fortuna Trade Tours- Mostar, Jajce Alloy Wheels- Jajce, Vukoja commerce- Kiseljak, Grioss- Grude, Interkomerc, Elektroprivreda BiH itd.

2.3. Direktna strana ulaganja

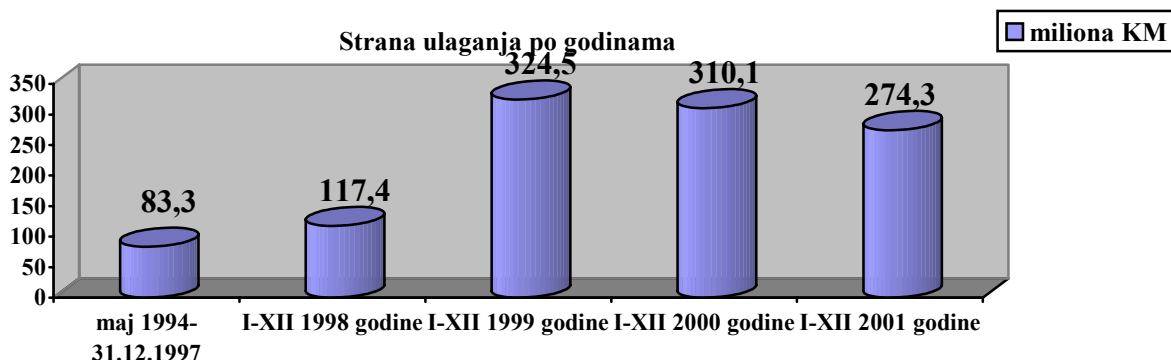
Značajno mjesto u brzem pokretanju privrede pripada stranim ulaganjima. Kompletna zakonska regulativa koja regulira ovu materiju je donešena, i zajedno sa Svjetskom bankom (FIAS) se radi na pojednostavljenju provedbe regulative na cijeloj teritoriji BiH i skraćenju roka registracije na 10 dana. Nacionalni tretman stranog ulagača bi trebao da bude jedna od osnovnih pretpostavki za značajniji priliv inostranog kapitala, posebno u zemlji bez domaće akumulacije. Činjenica je da država ne može biti zadovoljna obimom dosadašnjeg stranog ulaganja, ali u okolnostima i ambijentu u kojem je ulagan kapital on i nije tako beznačajan.

Strani investitori u BiH su iz 80 zemalja svijeta, od kojih su 35 iz Evrope, a 45 iz vanevropskih zemalja. Na osnovu podataka sa kojima raspolaže Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, vrijednost registriranih stranih ulaganja u periodu maj 1994. godine do kraja 2001 godine iznosi 1.109,6 miliona KM. Evropske zemlje u ukupnom stranom kapitalu učestvuju sa 760,2 miliona KM ili 68,5%, a vanevropske sa 349,4 miliona KM ili 31,5%, što govori o značajnom prisustvu vanevropskih zemalja u ulaganjima u BiH, uglavnom u proizvodnji i bankarstvo.

Sa stanovišta visine ulaganja po pojedinom Društvu-kompaniji, registrirano je 23 ugovora sa ulaganjima preko 10 miliona KM u ukupnoj vrijednosti od 635,1 milion KM ili 57,2% ukupnih ulaganja u tom periodu.

DIREKTNNA STRANA ULAGANJA U **BIH** PO PERIODIMA
1994- 2001. godina

<i>PERIOD</i>	<i>miliona KM</i>	<i>miliona USD</i>	<i>%učešća</i>
maj 1994-31.12.1997	83,3	39,5	7,5
I-XII 1998 godine	117,4	55,7	10,6
I-XII 1999 godine	324,5	154,1	29,2
I-XII 2000 godine	310,1	147,2	28,0
I-XII 2001 godine	274,3	130,2	24,7
UKUPNO	1.109,6	526,7	100

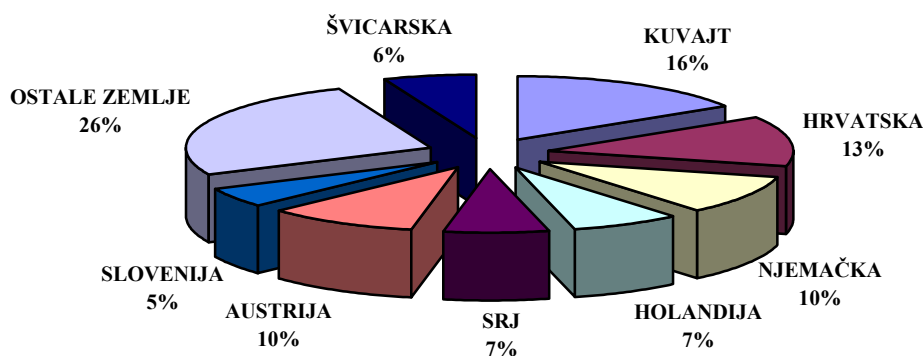

ULOŽENI STRANI KAPITAL U BIH PO ZEMLJAMA¹
1994-30.06.2002.godina

miliona KM

R.br.	ZEMLJA	Iznos	% Učešće
1	KUVAJT	220,2	16,1
2	HRVATSKA	174,1	12,7
3	AUSTRIJA	141,4	10,3
4	NJEMAČKA	132,3	9,6
5	HOLANDIJA	99,0	7,2
6	SRJ	93,2	6,8
7	ŠVICARSKA	75,1	5,5
8	SLOVENIJA	74,5	5,4
9	OSTALE ZEMLJE	361,8	26,4
	UKUPNO	1.371,6	100

STRANI KAPITAL PO ZEMLJAMA

Kuvajt, zemlja koja je na prvom mjestu po uloženom kapitalu, izrazila je želju za dalja ulaganja u BiH. U prvom redu je zainteresovana za “Natron” Maglaj i “Krivaju” iz Zavidovića.

Osnovna karakteristika stranih ulaganja u BiH do kraja 2001. godine je što se pretežno odnose na ulaganja u proizvodnju, i to 65,6%, zatim trgovinu i usluge 18,7% i bankarstvo 15,7% ukupnih ulaganja. Takođe je značajno istaći da su se ulaganja u BiH odnosila na 10 značajnijih zemalja i uglavnom se radi o istim zemljama.

U periodu 01.01.-30.06.2002. godine u BiH je registrirano 262,0 miliona KM direktnih stranih ulaganja i to po 33 sklopljena ugovora. U ovom periodu najveće ulaganje dolazi iz Austrije- 61,1 milion KM, a zatim Švajcarske, Belgije itd. Sa ovim pokazateljima, kumulativno u periodu 1994-30.06.2002. godine ukupna strana ulaganja iznose 1.371,6 miliona KM.

Od stranih kompanija koje su do sada investirale u BiH, na prvom mjestu je KIA iz Kuvajta koja je uložila u Željezaru Zenica, Cementara Heidelberg u Tvornicu cementa Kakanj, Coca-Cola, Volkswagen, zatim Merkator, Perutnina Ptuj, Gorenje iz Slovenije, Agrokor i druge firme iz

¹ Ministarstvo Vanjske trgovine i ek.odnosa

Hrvatske. Od stranih banaka prednjače Raiffeisen i Volksbank iz Austrije, Zagrebačka banka, Turska Ziraat banka, Bosnia Bank International sa kapitalom UAE i Saud. Arabije.

Kako je već izneseno, dotok stranog kapitala u BiH (FBiH) nije u očekivanom obimu i trebalo bi se ozbiljno pozabaviti stvaranjem što povoljnijeg ambijenta za stranog ulagača.

Poređenja radi, za period 1993-1999. godine u Republici Hrvatskoj direktna strana ulaganja su iznosila cca 2.467,4 miliona USD. Najveći investitori su iz SAD, Njemačke, Austrije, Nizozemske.

U Republici Makedoniji strana ulaganja za period 1991-2000. godine su iznosila cca 300 miliona USD. Najveći investitori su iz Grčke, Lihtenštajna, Kipra (ukupno cca 90%)

Republika Mađarska je do kraja 1999. godine zabilježila cca 20,7 milijardi USD stranih ulaganja i to najviše iz Njemačke, SAD, Austrije, Francuske, Italije, Japana, V. Britanije i Nizozemske. Primjer Mađarske nam pokazuje koliko je značajna provedba privatizacije za strana ulaganja.

Da bi privukla strane investitore u većoj mjeri, Bosna i Hercegovina bi morala nuditi povoljniji ambijent od svojih susjeda i drugih zemalja u tranziciji koje se takmiče za strani kapital. Međutim postoje određene otežavajuće okolnosti. Kao i ostale bivše socijalističke zemlje Bosna i Hercegovina prolazi proces političke i ekonomske tranzicije. Dodatno, uslovi u kojima se taj proces odvija u BiH znatno su lošiji nego u drugim tranzicijskim zemljama. Razlog je, naravno, rat i ratom razorena privreda, složenost društvenog i političkog uređenja, etnička razmimoilaženja itd. Ovo utiče da investicijska klima u BiH bude nepovoljnija nego u drugim zemljama i zato je BiH visoko na ljestvici visokorizičnih zemalja za ulaganje kapitala. Dva osnovna faktora koja opredjeljuju stranog investitora su: sigurnost ulaganja i postojanje profitosne klime.

3. REZIME

Bosna i Hercegovina u cjelini kao i sama Federacija BiH iz godine u godinu iskazuje veliki debalans u međunarodnoj razmjeni, koji se uglavnom finansira jednostranim transferima u vidu privatnih doznaka iz inostranstva i donacijama odobrenim na bilateralnoj i multilateralnoj osnovi, te stranim kreditima, umjesto izvoznim prihodima.

Osnovni zadatak u oblasti ekonomskih odnosa sa inozemstvom je smanjenje trgovinskog deficita i veći dotok stranog kapitala, ili uvoz stranog kapitala. Bolje rješenje a i znatno više prostora za djelovanje ima za povećanje izvoza nego za smanjenje uvoza, zatim zaštitu domaće proizvodnje, kao i razvoj onih proizvodnih grana čiji proizvodi mogu izvršiti supstituciju određenih roba koje se najviše uvoze. Jedno od vrlo značajnih pitanja je uvoz nafte i naftnih derivata, a koji bi se mogao uveliko smanjiti razvojem naše industrije prerade nafte. Ovo je način da se poveća i privredni rast i životni standard stanovništva.

U situaciji gdje je očit nedostatak sopstvenih izvora finansiranja ekonomskog razvoja privreda Federacije i BiH se u velikoj mjeri oslanja na strane izvore: donacije, strane kredite i strane investicije. Donacije i strani krediti se postepeno svode na najmanju mogućnost korištenja, tako da se sada i u budućnosti očekuje da direktne strane investicije, odnosno uvozni kapital, postanu dominantan oblik finansiranja privrede Federacije BiH i cijele BiH.

Međutim sa dosadašnjim iznosom ulaganja kao i strukturom ne možemo biti zadovoljni i ovakve strane investicije- uvozni kapital, ne mogu biti pokretač ekonomskog razvoja. Da bi se privukle strane investicije mi moramo nuditi povoljniji ambijent od svojih susjeda i drugih zemalja u tranziciji koje se takmiče za strani kapital. U kreiranju ambijenta za strane investicije posebnu ulogu ima Država, odnosno njeni Entiteti. Stranog investitora za ulaganje u određenu zemlju opredjeljuje **sigurnost, siguran profit i slobodno raspolaganje ostvarenim profitom**, tako da su osnove na kojim trebaju insistirati Država i Entiteti slijedeće:

- Izgradnja infrastrukture
- Objedinjavanje BiH prostora u jedinstveni ekonomski prostor na kome će vladati jedinstveni zakoni.
- Izrada jedinstvene strategije tehnološkog razvoja
- Izrada jedinstvenog akcionog plana stranih ulaganja

Promjena negativnih trendova u ekonomskim odnosima BiH (FBiH) sa inostranstvom je prioritetan zadatak. Njegovo uspješno izvršavanje jedini je način da BiH postigne održivi razvoj i ostvari određene koristi od intenzivnijeg uključivanja u međunarodne trgovinske tokove.

4. BAZA PODATAKA KORIŠTENIH U IZRADI MATERIJALA:

- MVTEO BIH -Sektor vanjske trgovine
-Sektor stranih ulaganja
- Federalna carinska uprava
- Federalni zavod za statistiku
- Republički zavod za statistiku RS
- Podaci CIA- The World Factbook 2000
- Deklaracija PS sa Sarajevskog samita 1999
- Makroekonomska vizija razvoja FBiH